

INSPIRING
ENVIRONMENT

Invazīvo sugu apkarošanas plānošana pašvaldībās – ar ko sākt?

Anete Pošiva-Bunkovska

SIA ELLE vecākā konsultante, biotopu un vaskulāro augu eksperte

Konference “Ko iesākt ar invazīvajām sugām Latvijā? Izaicinājumi. Pieredze. Risinājumi.” 06.02.2026., Rīga

Invazīvo sugu ierobežošanas projekti

Invazīvo sugu izplatības ierobežošanas pasākumu organizācijas plāna 1.redakcijas izstrāde 2026. - 2030. gadam Ogres novadā

LVAf finansēts projekts, ~35 000 EUR (bez PVN), norises laiks – 31.03.2025.- 15.09.2025.

Mērķa sugas – Sosnovska latvānis, puķu sprigane, Kanādas zeltgalvīte, ošlapu kļava, daudzlapu lupīna, Spānijas kailgliemezis

Interreg VI-A Latvija–Lietuva programmas 2021 – 2027 projekta “Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība no invazīvām svešzemju sugām”/ “INVAGO” (projekta Nr. LL-00262) ekspertu pakalpojumi invazīvo svešzemju sugu pilotaktivitāšu metodoloģiskajam atbalstam

Projekta finansējums ~39 000 EUR (bez PVN), norises laiks – 18.09.2025.- 28.02.2027.

Mērķa sugas – Sosnovska latvānis, puķu sprigane, Kanādas zeltgalvīte, Spānijas kailgliemezis

Iesaistītās pašvaldības – Bauskas, Dobeles, Jelgavas novads (LV); Biržu, Klaipēdas, Pakruojas, Šauļu pašvaldības (LT)

INSPIRING
ENVIRONMENT

OGRES
NOVADS

Pieredze Ogres novada invazīvo sugu ierobežošanas plāna izstrādē

- Plāna izstrādes uzdevumi:
 - Invazīvo sugu izplatības apzināšanas lauka darbi (iepirkumā paredzētas vismaz 16 lauka dienas)
 - Metodiskā materiāla sagatavošana (invazīvo sugu apraksti, ierobežošanas metodes, normatīvo aktu apskats, citu pašvaldību un projektu pieredzes apkopojums)
 - Pasākumu organizācijas plāna izstrāde (konkrēti pasākumi, prioritātes, atbildīgie, kartogrāfiskais materiāls, skarto zemes vienību saraksti)
 - Sabiedrības informēšanas pasākumi (semināri, talka)

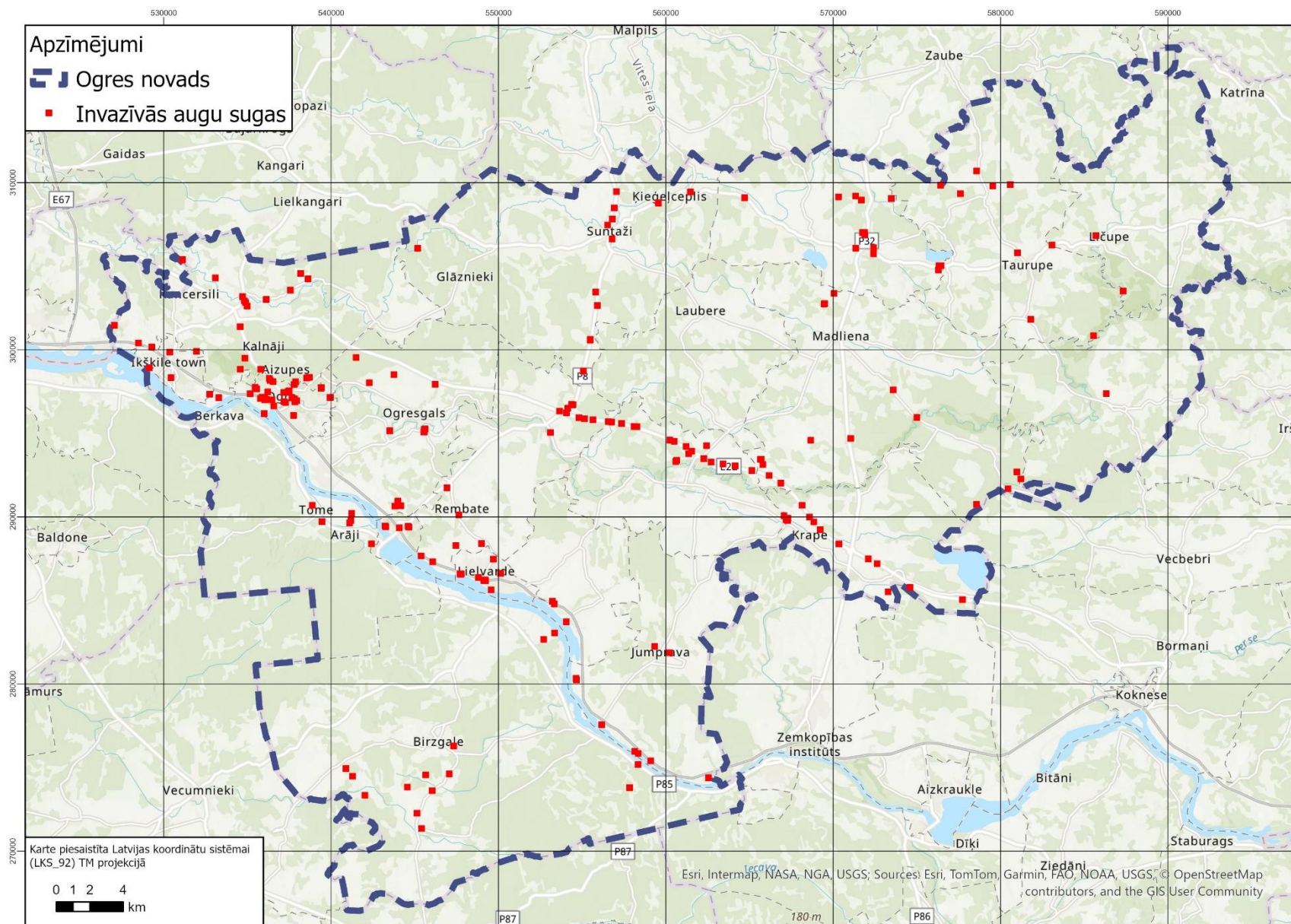
Sākotnēji pieejamie dati

- VAAD dati par latvāņa izplatību (daļa ļoti veci ~2008 g., neprecīzi)
- Invazīvo sugu pārvaldnieka dati (nevienmērīgs pārklājums, punktveida dati nedod priekšstatu par faktisko izplatību)

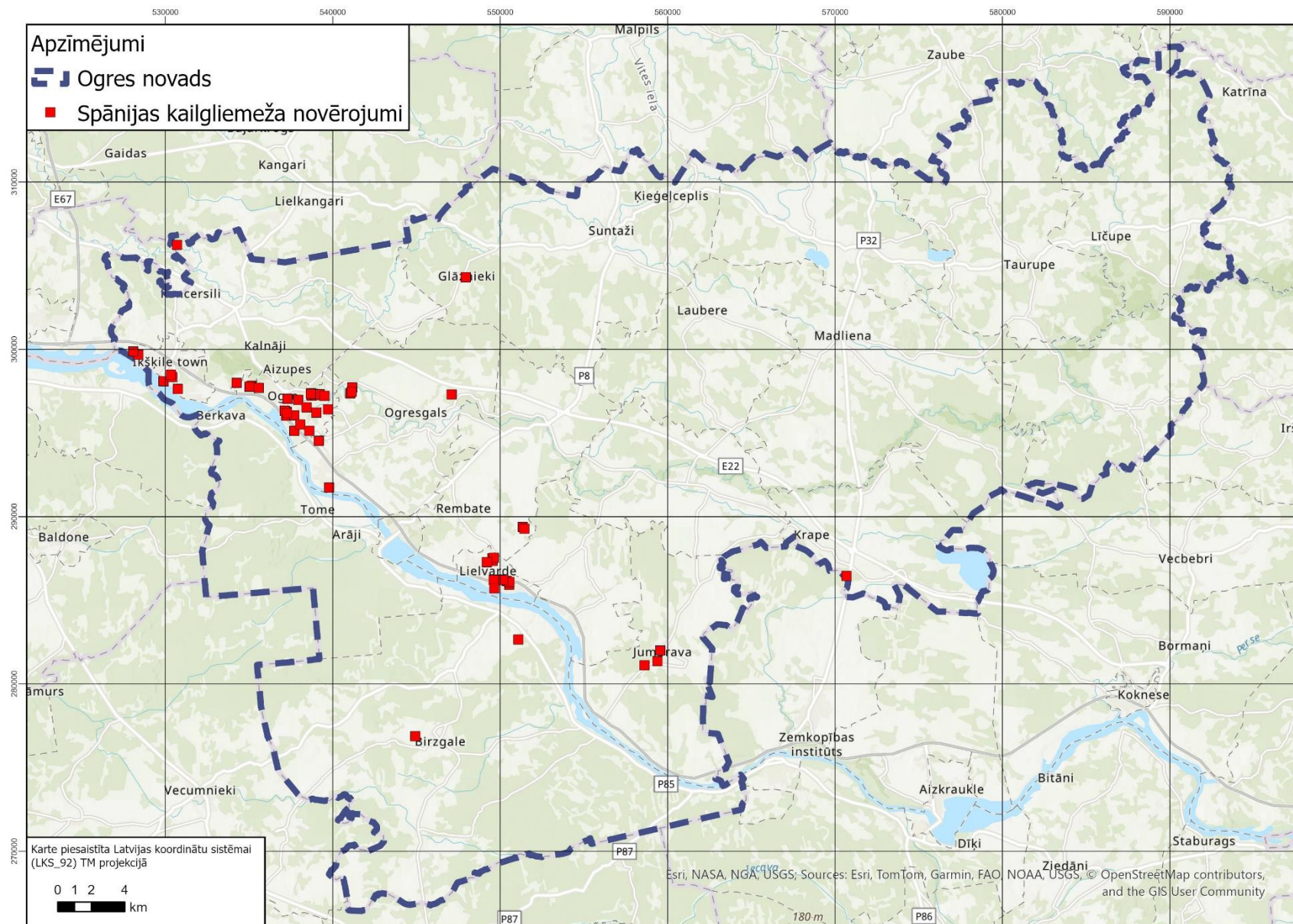

OBJECTID	40
GlobalID	{2414AC55-4081-49C1-9094-35CE12D970DC}
Novērojumu veids	Invazīvās augu sugas
Sugas nosaukums	Kanādas zeltgalvīte
Sugas nosaukums (latīniski)	Solidago canadensis
ES kods	IA33
Novērojumu veids	nofotogrāfēts
Apraksts	Ceļmalās
Daudzuma vienība	eksemplāri
Daudzums	1000
Novērojuma datums	28.07.2023 10:14:00.000
Datu avots	invazīvo sugu pārvaldnieks

Augu sugu izplatība no Invazīvo sugu pārvaldnieka, aprīlis 2025

Spānijas kailgliemeža izplatība no Invazīvo sugu pārvaldnieka, aprīlis 2025

Lauka darbu organizācijas principi – augu sugas

- Datu ievākšana kartogrāfiskajās lietotnēs – punktu, līniju un laukumu veidā
- Iepriekš reģistrēto atradņu pārbaude (ar augstu precizitāti jāveic latvānim), potenciālo izplatības teritoriju pārbaude (atlase pēc ortofoto, braukšana pa autoceļiem un vizuāli novērojumi)
- Apsekojumi lauku teritorijās ar automašīnu, pilsētās – ar kājām vai velosipēdu (uzsvars uz nomalēm, neapbūvētām teritorijām)
- Daļēji strukturēta lauka datu ievākšanas forma (piem., sugas segums ballēs, relatīvā daudzuma vienības; punktveida datiem – indivīdi vai kvadrātmetri)

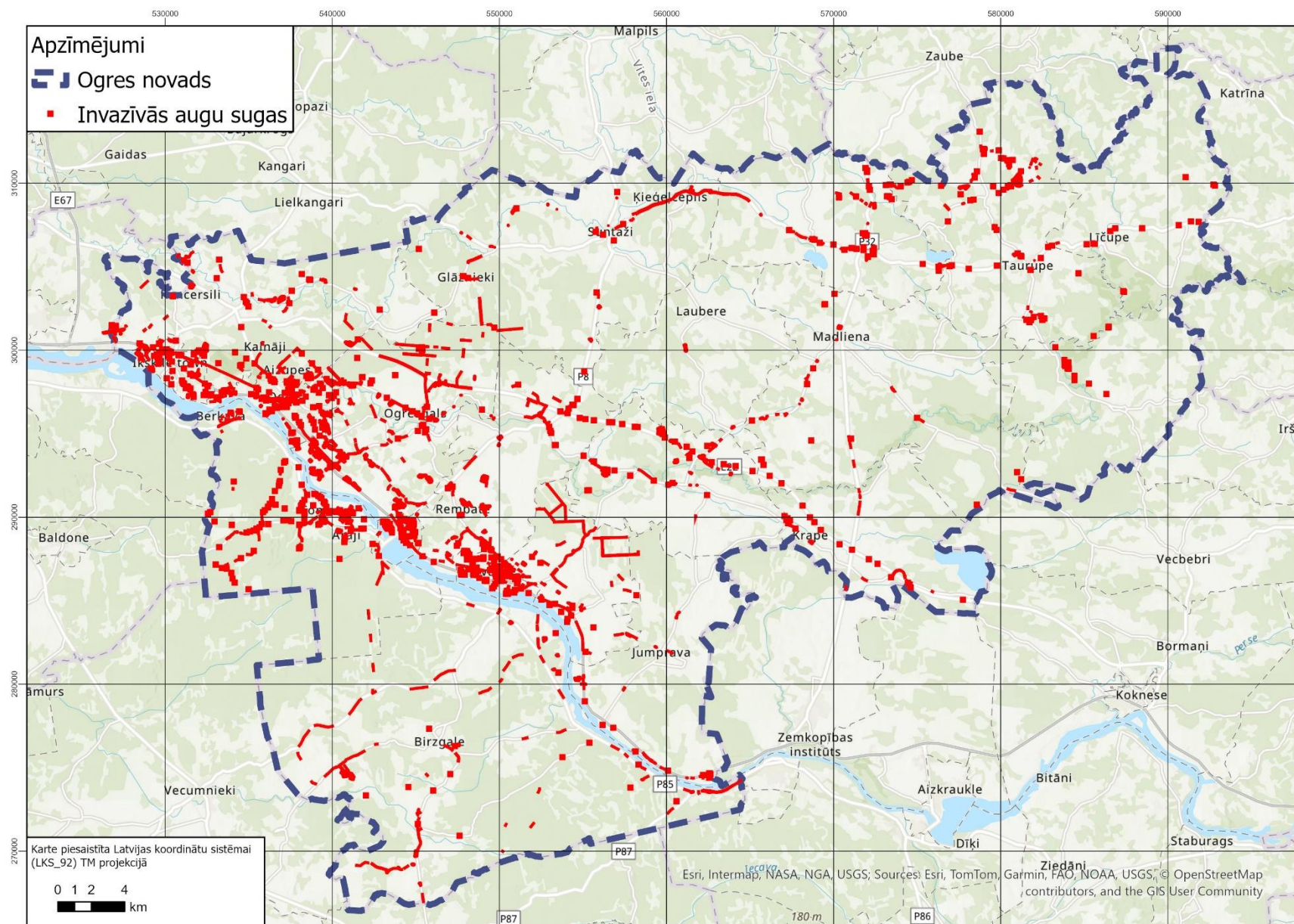
Lauka darbu organizācijas principi – Spānijas kailgliemezis

- Apsekojumi jāveic agri no rīta vai vēlu vakarā, naktī
- Potenciālo izplatības centru pārbaude (piem., kapsētas, stādaudzētavas)
- Sarunas ar iedzīvotājiem
- Svarīgākais uzdevums – definēt esošās un potenciālās izplatības teritorijas (augsta sastopamības riska poligoni)

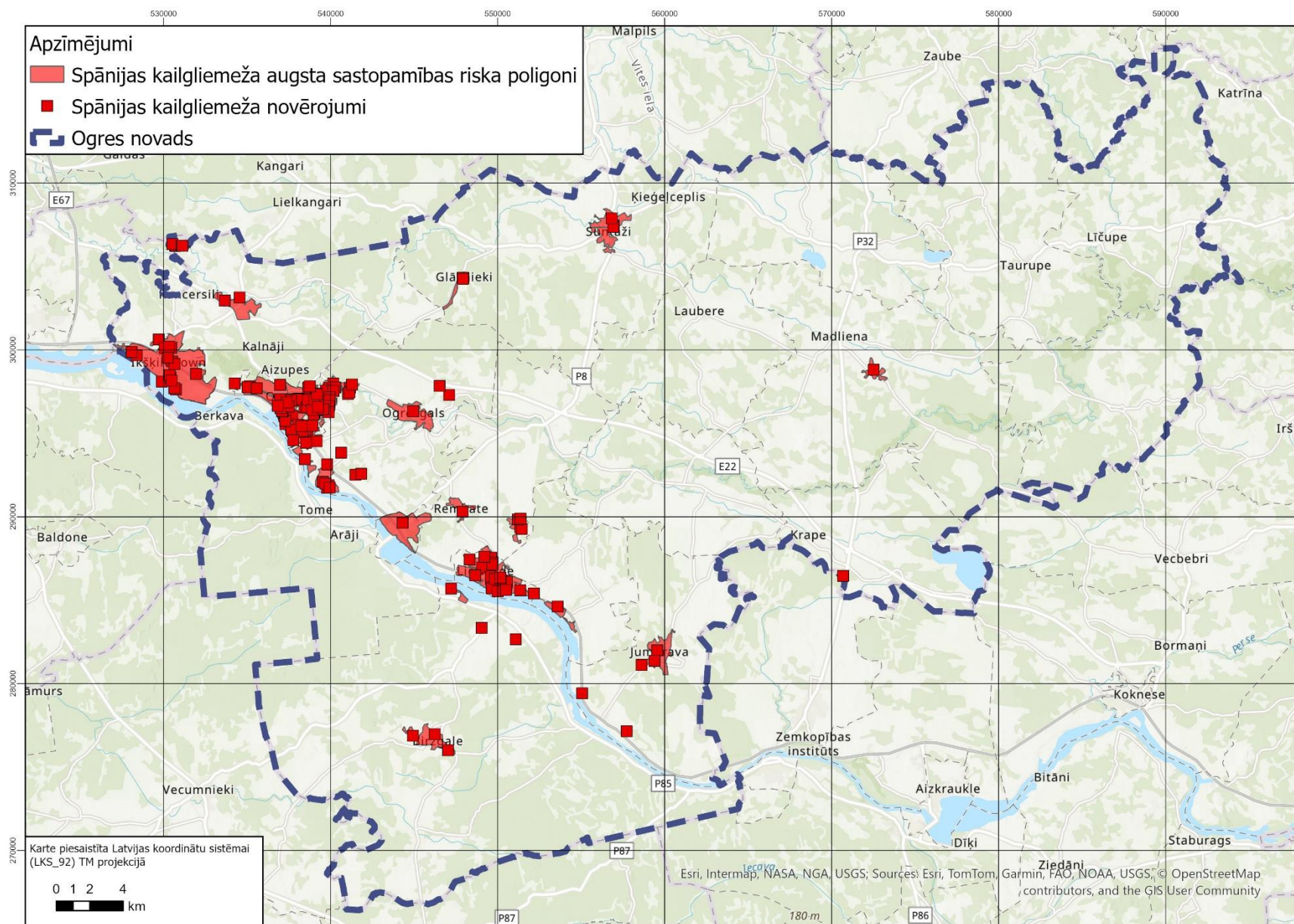
Lauka darbu reālais apjoms

- 31 cilvēkdiena (22 augiem, 8 Spānijas kailgliemezim)
- Novada platība – 1839,38 km², 16 teritoriālās vienības
- Precīzākai informācijas iegūšanai būtu nepieciešams vēl lielāks lauka darbu apjoms, sevišķi mežainās vai mozaīkveida teritorijās, līnijveida objektos (elektrolīnijas, gāzes trases, meliorācijas grāvji); teritorijas jāapseko atkārtoti dažādu sugu ziedēšanas fāzē (2 piegājieni – jūnijā latvānis/lupīna/kļava, jūlijā-augustā zeltslotiņa/sprigane)
- Spānijas kailgliemezim vispirms jāiegūst informācija no iedzīvotājiem, lai identificētu izplatības teritorijas un varētu precizēt to robežas

Invazīvo augu sugu izplatība pēc Plāna izstrādes, septembris 2025

Spānijas kailgliemeža izplatība pēc Plāna izstrādes, septembris 2025

Plāna rezultāts un ieteikumi turpmākajiem darbiem

- Kartogrāfiskais materiāls ar sugu izplatību + tabulas ar zemes vienību kadastra apzīmējumiem, kurās konstatētas invazīvās sugas
- Identificētas prioritārās teritorijas ierobežošanas pasākumu uzsākšanai
- Apkopotas apkarošanas metodes, sagatavotas pārskata tabulas pasākumu veida un laika izvēlei
- Apkopotas iespējamās izmaksas, veikti izmaksu aprēķini ierobežošanas pasākumiem novada teritorijā
- Citu pašvaldību un projektu pieredzes apkopojums, ieteikumi sabiedrības iesaistei
- Tabulas veidā apkopoti pasākumi, prioritāte, izmaksas, atbildīgās institūcijas
- Sākotnēji plānots, bet netika iekļauts iepirkumā – saistošo noteikumu projekta izstrāde par invazīvo sugu ierobežošanu novadā

Aprēķināto izmaksu piemēri

- Izmaksas rēķinātas hektāros, tāpēc atsevišķu izkaisītu objektu gadījumā nav precīzas
- Pamatā informācija no LatViaNature projekta un Siguldas novada pašvaldības

Spānijas kailgliemeža apkarošana prioritārajās teritorijās	Platība	Platība intensīvai apsaimniekošanai (~30%)	Izmaksas apstrādei ar 2.klases limacīdu 6x gadā (10% platības)	Izmaksas apstrādei ar 3.klases limacīda max devu 6x gadā (10% platības)
	319,7	95,9	8440,1	18 688,2

Kanādas zeltgalvītes apkarošana	Platība, ha	Platība pašvaldī- bas īpašumos	Prioritāri apkaroja- mā platība	T.sk. Pašvaldī- bas īpašums	Prioritārā apsaimnieko- jama ar traktortehniku	Prioritārā apsaimnieko- jama ar rokas tehniku	Prioritārajai izmaksas min, EUR	Prioritārajai izmaksas max, EUR
	580,9	37,9	188,5	20,1	123,2	145,9	74 580	348 931

Ieteikumi pašvaldībai

- Jāpieņem saistošie noteikumi par latvāņa izplatības ierobežošanu un jāieplāno resursi tā īstenošanai
- Pašvaldībai jāpieņem konceptuāls lēmums par to, kādā apjomā un ar kādiem resursiem ierobežot invazīvās sugas, kas šobrīd nav nacionālajā invazīvo sugu sarakstā (t.s. jānosaka atbildīgās amatpersonas/struktūrvienības)
- No sabiedrības aktivitātes un ieinteresētības viedokļa prioritārā suga, kuras apkarošanā ieguldīt resursus, varētu būt Spānijas kailgliemezis, bet nedrīkst atstāt novārtā arī augu sugas (nereti abi pasākumi būs saistīti)
- Ierobežošanas pasākumi pašvaldības īpašumos – svarīgi kā piemērs un motivācija privātīpašniekiem
- Prioritārās teritorijas apkarošanai – ĪADT (var piesaistīt projektu finansējumu), sabiedriskas vietas (piem., parki, upju krasti), koncentrācijas vietas ap izplatības koridoriem
- Vieglāk apkarot tur, kur sugas invāzija tikko sākusies, dažas sugas tādējādi varētu apturēt no tālākas izplatīšanās (piem., ošlapu kļava, puķu sprigane)

Ieteikumi citām pašvaldībām un plānu izstrādātājiem

- Pašvaldībām – sākt ar citu pašvaldību pieredzes apzināšanu, personīgiem kontaktiem un sarunām
- Maksimāli ievākt ziņas no vietējiem iedzīvotājiem (izmantojot pagastu pārvaldes, vietējās kopienas, kolēģus, radus, draugus, paziņas...)
- Darbu ar sabiedrību uzsākt pirms plāna izstrādes, un turpināt visu laiku (daži mēneši ir pārāk īss periods, lai panāktu efektīvu sabiedrības iesaisti)
- Pašvaldībā izvēlēties vairākus atbildīgos darbiniekus, kas var iedziļināties tēmā, arī veikt darbu uzraudzību un sekmju monitoringu
- Pašvaldībā apzināt resursus kartogrāfisko datu uzturēšanai un regulārai atjaunošanai
- Plānu izstrādātājiem – pietiekami laika atvēlēt lauka darbiem; lielās un blīvi invadētās teritorijās apsvērt drona izmantošanu
- Datus ievākt strukturēti, kvantificējamā veidā, lai būtu vieglāk plānot ierobežošanas pasākumus un aprēķināt izmaksas

INVAGO projekta pirmais etaps

- Augu sugu izplatība (izņemot puķu sprigani) jau iepriekš kartēta ar drona uzlidojumu un fotomateriālu analīzi
- Jāveic puķu spriganes un Spānijas kailgliemeža izplatības analīze
- Ziemā jāsagatavo rekomendācijas ierobežošanas pasākumiem un sekmju novērtēšanai

Interreg

Co-funded by
the European Union

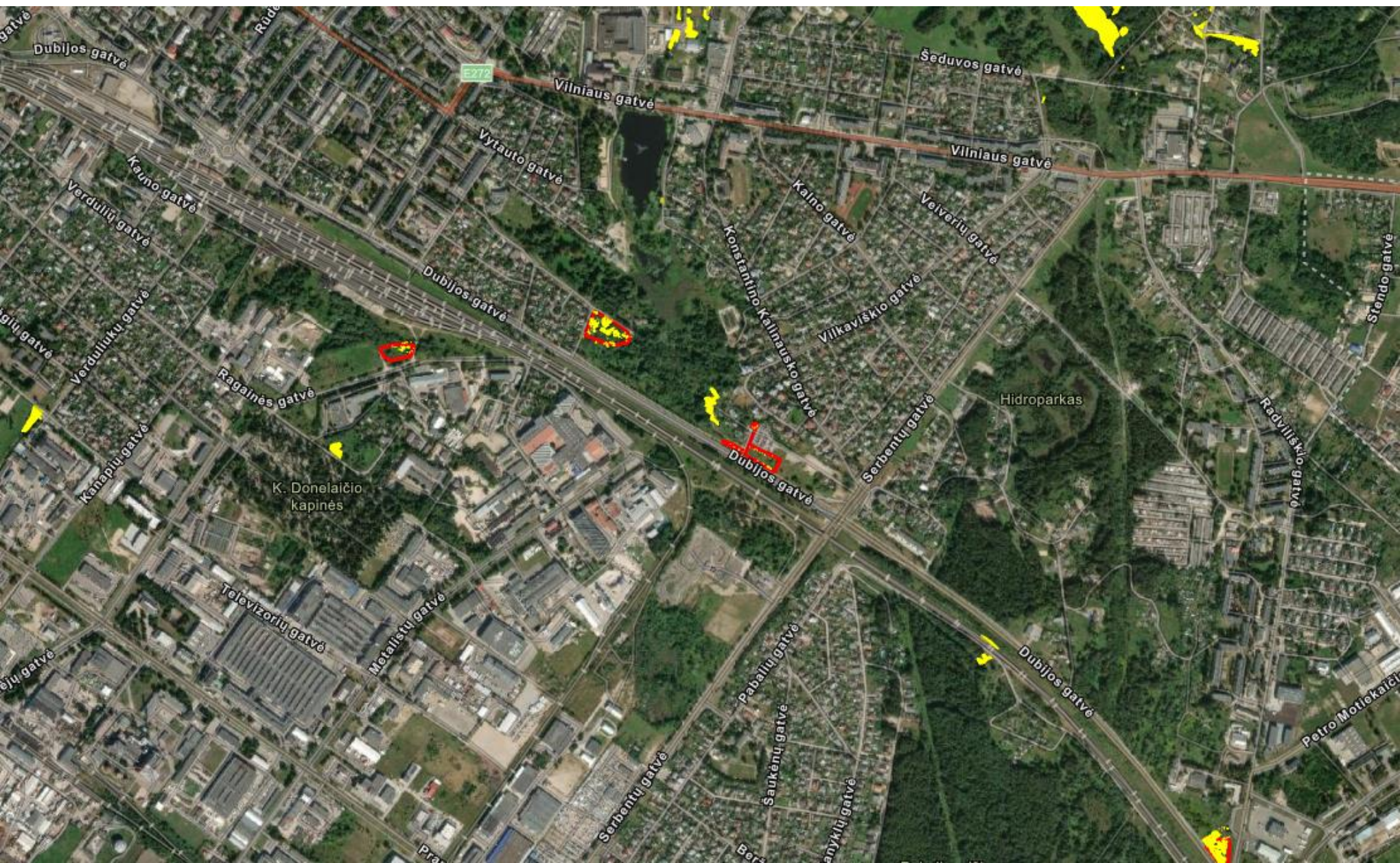
Latvia – Lithuania

Zemgales plānošanas
reģions

Dronu attēlu pielietojums

- + Noderīgi lielu platību kartēšanai un invazīvo sugu koncentrācijas vietu identificēšanai
 - + Samazina eksperta darba apjomu uz lauka
 - + Precīzāk var iezīmēt sugas izplatības poligonus
-
- Nevar konstatēt invazīvās sugas zem kokiem un krūmiem, var nekonstatēt veģetatīvā stāvoklī esošus augus, tāpēc tik un tā vajadzīgs lauka apsekojums
 - Dažādu sugu konstatēšanai nepieciešami atšķirīgi uzlidojuma laiki, un pirms tam nedrīkst būt veikti apsaimniekošanas pasākumi
 - Iespējams, būs grūtības izmantot apsaimniekošanas sekmju novērtēšanā, jo to mērķis ir ierobežot augu ziedēšanu

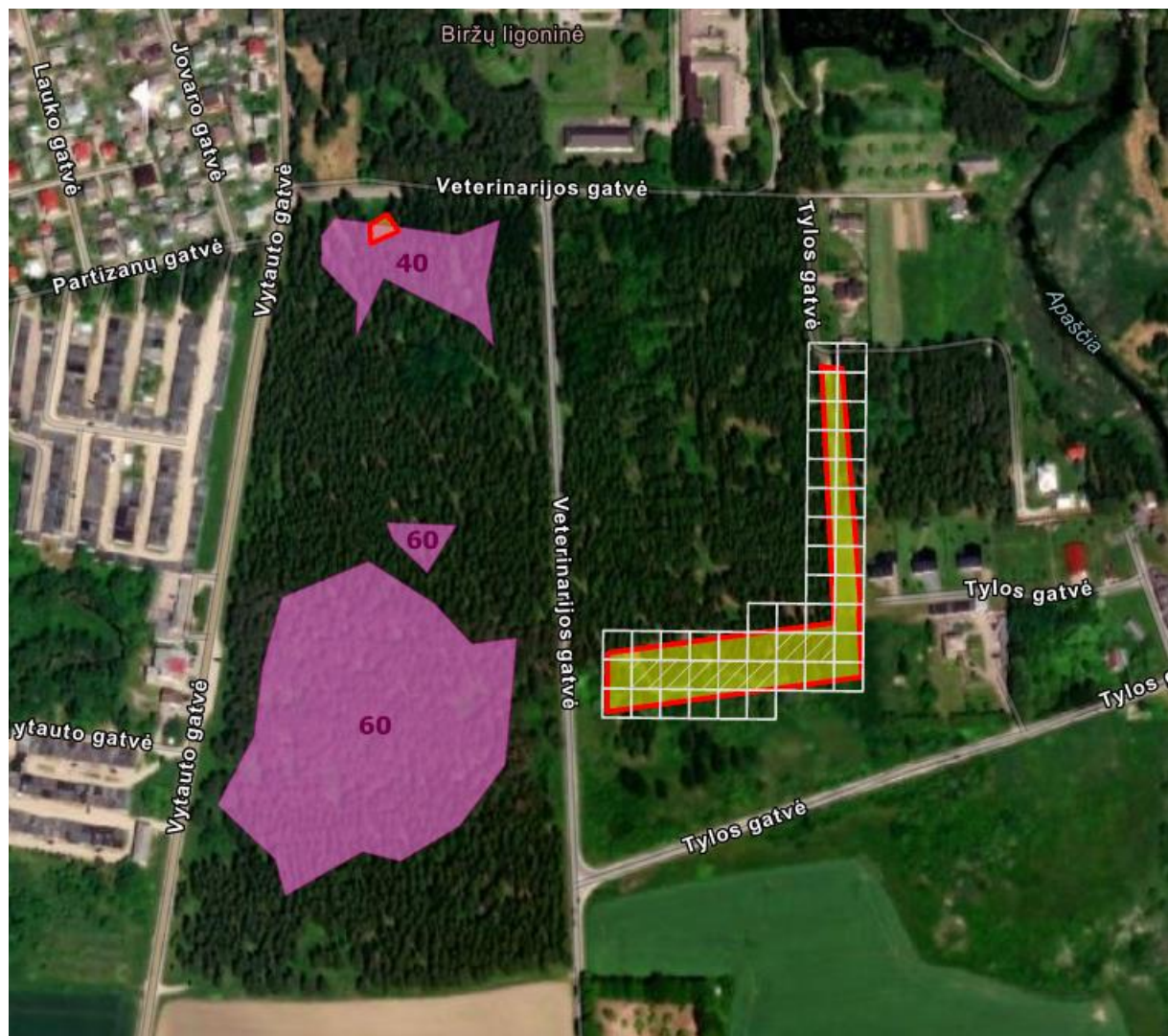
21,5673699°E 56,1736293°N

INSPIRING
ENVIRONMENT

Apsekojumu metodika

- Puķu spriganei – projektīvā seguma novērtējums un invadēto poligonu iezīmēšana; pārējām sugām – drona kartējuma validēšana
- Apkārtnes, apsaimniekošanas praktisko aspektu novērtēšana
- Spānijas kailgliemezim – uzskaites 20x20m grida kvadrātos, papildus – maršrutu metode
- Nav pielietojams ļoti blīvas veģetācijas apstākļos; šauros poligonos nestrādā grida metode

Pilotteritoriju izvēle

- Ja iespējams, vajadzētu izvēlēties ne tikai pašvaldības zemes gabalus, bet visu invadēto teritoriju, ko norobežo dabiski šķēršļi
- Dažas teritorijas ļoti nelielas, apkārt invazīvo sugu audzes -> pasākumiem tik nelielā platībā var nebūt efekta, jo suga ienāks atpakaļ no blakus platībām; līdzīga problēma ar teritorijām ūdensteču krastos
- Vienā teritorijā invazīvās sugas apkarošana jau bija veikta (izveidots piemājas mauriņš), vienā teritorijā neizdevās atrast mērķa sugu
- Vienā no Spānijas kailgliemeža pilotteritorijām neizdevās sugu atrast, un arī vietējie iedzīvotāji neatzinās, ka būtu redzējuši (noskaidrojās, ka sākotnējie dati no Lietuvas invazīvo sugu pārvaldnieka bijuši neprecīzi attiecībā uz sugas identifikāciju)

Paldies par uzmanību!

Plānu izstrādē iesaistītie eksperti:

Anete Pošiva-Bunkovska (vaskulāro augu un biotopu eksperte, projekta vadītāja) anete@environment.lv

Daina Bojāre (vaskulāro augu un biotopu eksperte) dbojare@gmail.com

Maksims Balalaikins (bezmugurkaulnieku eksperts)
maksims.balalaikins@biology.lv